

Regeringskansliet Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2025:93 En robust skogspolitik för ett aktivt skogsbruk

Sammanfattning

En generell synpunkt är att det i utredningen saknas en helhetssyn på kulturmiljön och vårt gemensamma kulturarv. Flera av utredningens förslag är inte förenligt med kulturmiljölagen (1988:950).

Delar som Riksantikvarieämbetet ställer sig bakom

- **Kunskap och kompetens:**
Myndigheten delar bedömningen om behovet av att lyfta kunskaps- och kompetensfrågor samt vikten av att göra historisk kunskap tillgänglig. Riksantikvarieämbetet stödjer även förslaget om utökad rådgivning och att kulturmiljövård ska ingå som en prioriterad insats i rådgivningen till skogsbrukets aktörer.
- **Miljöhänsyn:**
Riksantikvarieämbetet ställer sig bakom att hänsynsuppföljningen visar brister i hänsynstagandet till kulturmiljöer och att detta behöver förbättras.

Delar som Riksantikvarieämbetet avstyrker

- **Minskat skydd och urval av kulturmiljöer:**
Myndigheten motsätter sig förslag som innebär urval eller minskat skydd av kulturmiljöer och kulturhistoriska lämningar.
- **Skogsbilvägar:** Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att förenkla anläggandet av skogsbilvägar, då det ökar risken för skador på kulturmiljön.
- **Förändrat sektorsansvar:**
Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att dela på sektorsansvaret för kulturmiljölagen och att göra Skogsstyrelsen till tillsynsmyndighet.
- **Förenklningar som riskerar skador:**
Riksantikvarieämbetet avstyrker förslag om att förenkla användandet av främmande

trädarter och gödsling av skogen, då detta innebär risker för kulturmiljöer och det biologiska kulturarvet samt för rennäringen och det samiska kulturarvet.

- **Underlätta upphävande av skyddade områden:**
Myndigheten avstyrker förslaget att göra det lättare att upphäva skyddade områden och efterfrågar tydligare reglering kring återbetalning av ersättning till markägare vid sådana fall.
- **Tydligare miljö kvalitetsmål:**
Riksantikvarieämbetet ställer sig inte bakom att tydliggöra miljömålet Levande skogar, genom att särskilt lyfta fram kulturmiljövärden, då natur- och kulturvärden ofta är sammanflätade och syftet med ändringen är att möjliggöra ett urval av kulturmiljövärden.
- **Missvisande tolkning av nationella mål:**
Riksantikvarieämbetet anser att utredningens tolkning av de nationella kulturmiljömålen är för snäv och missvisande.

Riksantikvarieämbetet föreslår:

- **Digitala kunskapsunderlag och samarbete:**
Riksantikvarieämbetet vill se utökad informationsinsamling och högre kunskapsnivå om forn- och kulturlämningar. Myndigheten föreslår ökat samarbete mellan myndigheter vid datainsamling, analys och tillgängliggörande, samt utveckling av nya metoder och tekniska lösningar (t.ex. AI och geodatatjänster) gällande den arkeologiska inventeringsmetodiken.

Avslutande rekommendation

- Riksantikvarieämbetet uppmanar regeringen att säkerställa att kulturmiljöperspektivet får en starkare och mer integrerad roll i skogspolitiken, att skyddet för kulturmiljöer inte försvagas och att myndighetsansvaret tydliggörs. Utbildning, samverkan och långsiktigt bevarande av kulturarvet bör vara centrala mål i det fortsatta arbetet.

Synpunkter

Regeringskansliet har begärt att Riksantikvarieämbetet yttrar sig över förslagen i ovan nämnda betänkande.

En generell synpunkt är att det i utredningen saknas en helhetssyn på kulturmiljön och vårt gemensamma kulturarv. Flera av utredningens förslag är inte förenligt med kulturmiljölagen

(1988:950). Kulturarvet har en stark koppling till naturvärden, friluftslivet, sociala och estetiska värden. Att minska det ena värdet påverkar de andra värdena negativa.

Riksantikvarieämbetets synpunkter redovisas här nedan utifrån utredningens avsnitts- och sidindelning. De kursiva rubrikerna är Riksantikvarieämbetets.

Kapitel 2 Mitt uppdrag

Lyfta kunskaps- och kompetensfrågor

2.1.3 Sid 97-98

Riksantikvarieämbetet konstaterar att markägare och verksamhetsutövare och andra som vidtar åtgärder i skogen måste ha tillgång till information och ha tillräcklig kunskap¹ för att kunna nyttja och bruka skogen i enlighet med den svenska modellen och gällande lagstiftning.

2.1.6 Sid 99-100

Riksantikvarieämbetet delar bedömningen om behovet av att lyfta kunskaps- och kompetensfrågor och vikten att göra den samlade historiska kunskapen tillgänglig. Myndigheten ställer sig även bakom utredarens intention att Skogsstyrelsen tillsammans med andra berörda myndigheter skapar förutsättningar för markägare att kunna göra rätt. Och för detta krävs kunskap.

Riksantikvarieämbetet anser inte att det ska ske ett urval av kulturmiljöer då kulturmiljölagen (1988:950) inte ger det utrymme. Lagen värderar inte lämningarna utan alla fornlämningar har samma skydd, oavsett om de är kända eller ej. Utredningens slutsatser innebär att den vill förenkla och även minska skyddet av vårt gemensamma kulturarv och förekommande kulturlämningar. Frågan är inte om allt behövs, frågan är hur kan vi skydda och bevara och tillgängliggöra kulturarvet och att se det som en resurs.

I utredarens uppdrag låg att beakta de satsningar som staten gör för att bli ta fram digitala geografiska kunskapsunderlag om natur- och kulturmiljövärden i skogen. Detta har inte beaktats i utredningen. Riksantikvarieämbetet vill i sammanhanget lyfta behovet av att det ges möjlighet till utökad informationsinsamling och öka kunskaps- och kompetensnivåerna av forn- och kulturlämningar i landet. Inte minst för att stärka skogsägarnas och skogsindustrins möjlighet att bedriva ett hållbart skogsbruk, där kulturmiljöer bevaras och skyddas. Här bör, för att kunskapsunderlagen ska vara tillförlitliga ske ett ökat samarbete

¹ Se 2 kap. 2 § miljöbalken

² [Digitala värden i skog: uppdrag att utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden](#)

mellan Riksantikvarieämbetet och andra myndigheter under datainsamling, analys och tillgängliggörande. Utvecklingen av insamling av ny kunskap och förbättrandet av användandet av redan insamlad kunskap har genom teknisk utveckling och användandet av AI resulterat i nya arbetssätt och metoder samt ökat förståelsen av vårt kulturarv. Riksantikvarieämbetet utvecklar löpande sina arbetsmetoder och tekniska analysförmåga. Detta framgår tydligt i Riksantikvarieämbetet nylanserade geodatatjänst benämnd Lägesosäkerhet, som förtydligar informationens kvalitet när det gäller lämningarnas positioner och utbredningar. Även resultaten från Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets regeringsuppdrag att utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden, Digitala värden i skogen (D-VIS)² bör nämnas här, vilket också lyfts i beskrivningen av utredningens uppdrag (sid 1096).

Att information och kunskapsunderlag som berör kulturmiljön måste underhållas och göras tillgängliga håller Riksantikvarieämbetet med om. Mycket information finns idag spridda på flera olika arkiv och söktjänster. Dessa måste tillgängliggöras och underhållas. För detta krävs en samsyn mellan flera olika myndigheter och departement. Den samsynen bör utvecklas. Detta syns bland annat på att kulturmiljöfrågorna många gånger kommer sent in i samhällsbyggnadsprocessen vilket riskerar att fördröja och fördyra processen och riskerar vårt gemensamma kulturarv.

Kapitel 3 Utvärdering av skogspolitiken

Missuppfattning av 1850-årsgränsen i KML

3.1.2 Sid 148.

Riksantikvarieämbetet vill upplysa om att utredningens beskrivning av 1850-årsgränsen i kulturmiljölagen (1988:950), nedan förkortad till KML, är felaktigt. 1 januari 2014 började 1850-årsgränsen gälla enligt 2 kap. KML. 1850-årsgränsen innebär att kulturhistoriska lämningar yngre än 1850 **inte automatiskt** räknas som fornlämning även om de uppfyller övriga krav på fornlämningar enligt 2 kap. KML. Däremot kan länsstyrelsen fornlämningsförklara en yngre lämning om det finns särskilda skäl med hänsyn till dess kulturhistoriska värde och om den i övrigt uppfyller kraven enligt 2 kap. KML. Det bör också noteras att varken miljöbalken (1998:808) eller skogsvårdslagen (1979:429) har något ålderskriterium vad gäller kulturlämningar. Pågående markanvändning ska sålunda visa hänsyn enligt nämnda lagar även till lämningar som är tillkomna efter 1850.

3.1.5 Hänsyn till kulturmiljöer Sid 268

Ett stort mörkertal av kulturlämningar i skogsmark

² [Digitala värden i skog: uppdrag att utveckla digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden](#)

Riksantikvarieämbetet vill tillägga att trots Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning, som pågått sedan 2012, som visar en viss minskning av skador på kända kulturlämningar, finns ett betydande mörkertal.

Då den automatiska inlämningsfunktionen av avverkningsanmälningar inte fungerar optimalt finns ett stort mörkertal av områden med kulturmiljöer som inte kunnat bedömas i hänsynsuppföljningens urval av områden.

Kapitel 5 Ny syn på naturvårdsavsättningar och miljöhänsyn

5.2 Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder Sid 456

Miljöbalken är även en kulturmiljölag

Riksantikvarieämbetet vill förtydliga att av de lagar som reglerar natur- och kulturmiljövårdens intressen nämns i utredningen miljöbalken, men här saknas förtydligandet att även miljöbalken är en kulturmiljölagstiftning, då kulturmiljö ingår i miljöbegreppet och lagens syfte³. Det är också miljöbalken som är den lagstiftning som ska verka för att Riksdagens miljömål uppnås, och inom begreppet ”naturmiljö” ingår även kulturmiljö⁴.

5.2.3 Sid 465-466

Ska alla kulturlämningar bevaras?

Utredaren anser att det inte ”...finns någon utvecklad strategi för hur mycket av kulturlämningarna som behöver bevaras och på vilket sätt”.

I frågan om utredarens förslag om strategi kan konstateras att någon sådan strategi knappast kan tas fram, i vart fall inte av en myndighet, eftersom målet som anges inte är förenligt med de skydd som lämningar har enligt gällande lagstiftning.

Utredaren ställer frågan *Ska alla kulturmiljöer i skogen bevaras?* Någon värdering utifrån antal eller värde är inte förenligt med gällande lagstiftning. Uppfyller en kulturhistorisk lämning lagstiftningens rekvisit så är lämningen skyddad.

Med tanke på att det fortfarande, trots såväl kontinuerlig utbildning som öppen data, fortfarande skadas kultur- och fornlämningar inom skogsbruket, är inte lösningen att relativisera värdena, prioritera bort eller minska på hänsynskrav. Snarare behöver skyddet stärkas, genom att utveckla utbildningen och tillämpa hänsynskraven mer effektivt. I vissa delar borde skogsvårdslagen och kulturmiljölagen gällande skyddet av kultur- och fornlämningar, skärpas för att få till ett incitament för att få branschen och civilsamhället att

³ 1 kap. 1 § miljöbalken

⁴ Se rättsfallet MÖD 2019:17

ta kulturmiljöerna mer på allvar och se dem som en resurs enligt kulturpolitikens önskan, inte ett hinder.

Riksantikvarieämbetet ställer sig därför inte bakom utredarens förslag att minska antalet kulturmiljöer.

Sid 467

Skogsstyrelsen som tillsynsmyndighet för KML

Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att regeringen bör överväga att göra Skogsstyrelsen till tillsynsmyndighet även för kulturmiljölagen vid tillsynen av skogsbruksåtgärder. Detta ser inte Riksantikvarieämbetet som en utveckling i rätt riktning för att förtydliga ansvarsfrågan mellan myndigheter. Det medför även en otydlighet då kulturmiljöer kan komma att bedömas olika beroende på i vilken landskapstyp lämningarna fysiskt befinner sig eller vilken åtgärd som planeras.

Sid 469

Väva samman skogspolitiken med kulturpolitikens mål

Utredningens förslag att ompröva kulturmiljöarbetet i skogen och i stället väva ihop skogspolitiken med kulturpolitikens mål, ställer sig Riksantikvarieämbetet inte bakom.

Riksantikvarieämbetet bedömer att detta snarare skulle öka otydligheten för skogsbruket och markägare än förtydliga. Framför allt beroende på att myndigheten bedömer att utredarens tolkning av de kulturpolitiska målen är för snäv och missvisande. Det föreligger en otydlighet i vad utredningen menar med begreppen att ”bevara, använda och utveckla”. Att bevara innebär ett minskande av bevarandet framgå tydligt enligt utredningens förslag. Det ligger även nära tillhands att tolka att ”använda” innebär att minska hänsynen och i stället nyttja kulturmiljöerna som produktiv skogsmark och att ”utveckla” innebär en risk för att kulturarvet försvinner eller i vart fall skadas allvarligt. Riksantikvarieämbetet bedömer att myndighetens uppdrag särskilt ska verka för ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas enligt 2 § i förordning (2014:1585) med instruktion för Riksantikvarieämbetet, inte innebär att hänsynen till kulturlämningar ska försämras.

Att väva ihop skogspolitiken med kulturpolitikens mål, som utredningen föreslår, skulle troligen även påverka Sveriges internationella åtaganden gällande renskötseln och det samiska kulturarvet negativt då förslaget skulle leda till negativ påverkan på det mål och den hänsyn som Konventionen om biologisk mångfald (SÖ 1993:77), anger i artiklarna 8(j) och 10(c), som gäller bevarandet av traditionell kunskap och sedvanebruk.

5.4.3 Sid 503.

Förenkla upphävandet av skyddade områden

Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget att förändra reglerna för att underlätta upphävandet av ett beslut om ett formellt skyddat område, natur- eller kulturresevat.

Den möjlighet som redan gäller enligt nuvarande regler enligt miljöbalken att upphäva skyddet är tillräcklig och kan omfatta det förhållandet om det är omöjligt att uppnå syftet med resevatet men även att syftet också kan behöva ändras till följd av ändrade förhållanden.

Det är svårt att överblicka konsekvenserna om skyddet blir lättare att upphäva eftersom syftet med resevat är att de ska vara för mycket lång tid och att alla berörda ska vara inställda på detta.

Eftersom nuvarande bestämmelser redan kan tillämpas, som utredningen även lyfter fram, innebär en ändring att fler resevat upphävs, vilket inte var lagstiftarens önskan. Detta var mycket tydligt då Regeringen vid införandet av miljöbalken vidhöll den tidigare formuleringen om krav på synnerliga skäl för upphävande, trots Lagrådets förslag på mindre strängt krav.

Om det skulle bli lättare att upphäva ett resevat, uppstår frågan om redan utbetald ersättning. I utredningen framgår att vid ett upphävande får fastighetsägaren förpliktas att betala tillbaka ersättningen. Ersättningarna går på andra myndigheters budget än den beslutande myndigheten. När det gäller natur- och kulturresevat, har vid bildandet markägaren kompenserats för intrånget. Antingen genom markbyte eller intrångsersättning. Markägaren har därmed godkänt och ersatts för intrånget. Här efterfrågar Riksantikvarieämbetet en mycket mer detaljerad reglering för dessa ”återbetalningsfall”. Utredningen hänvisar till *Condictio Indebiti* (misstagsbetalningar, sid 510), vilket inte är tillämpligt eftersom den grundar sig på bristerna på avtalsgrund m.m och även rättslig grund för utbetalningen. Utredningen saknar även klargörande av indexering och andra frågor om hur beloppen ska beräknas. I samband med ändringar i expropriationslagen år 2010 har markägaren dessutom fått ett påslag med 25%. Syftet med tillägget var att ta större hänsyn till att fastighetsägaren ofrivilligt förlorar dispositionsrätten över sin mark. Samma princip började därefter tillämpas vid ersättning enligt 31 kap. miljöbalken, vilket gäller vid bildande av natur- och kulturresevat och biotopskyddsområden. Detta innebär att markägarens återbetalningsansvar blir större än vid resevatets eller biotopskyddsområdets bildande, om detta skedde före 2010. Även denna fråga behöver lagstiftaren reglera tydligt i lagstiftningen eftersom det berör enskildas intressen.

Kapitel 7 Ökad rådgivning

7.4 Sid 542

Kunskapskampanj för ökad skogskunskap

Utredningen föreslår att regeringen beslutar om en särskild anslagspost för rådgivning i regleringsbrevet och att Skogsstyrelsen får i uppdrag att genomföra riktad kunskapskampanj för att öka skogskunskapen hos skogsbrukets aktörer och framför allt skogsägarna.

Riksantikvarieämbetet tillstyrker utökad rådgivning och att det i rådgivningen även bör ingå rådgivning rörande kulturmiljöområdet och att kulturmiljövård är en prioriterad insats. I detta bör hela skogsbrukets aktörer ingå som målgrupp inte bara skogsägaren, och att den prioriterade gruppen bör vara den som utför skogsbruksåtgärderna. I dagsläget är det de som utför åtgärderna i skogen som bör prioriteras då de, sett utifrån skadebilden av kulturmiljöerna i skogen, syns ha mest behov av utökad kulturmiljökompetens.

Kapitel 8 Ökad skogsproduktion

8.3.4 Sid 608

Främmande trädarter

Utredningen är positiv till att möjliggöra användandet av främmande trädarter och föreslår särskilda reglering för att uppnå en ökad användning samt att Skogsstyrelsen ska definiera vad som är "svenska" arter.

Riksantikvarieämbetet avstyrker förslaget. Främmande trädslag utgör ett generellt hot mot det biologiska kulturarvet och rennärningen och även landskap och urbana miljöer kan påverkas negativt. Enligt såväl SLU som Naturvårdsverket bedöms t.ex. contortatallen ha mycket hög risk för invasivitet. Den kan sprida sig genom självföryngring, konkurrera ut inhemska arter och förändra ekosystem, särskilt i norra Sverige.

Om Skogsstyrelsen ska få det föreslagna mandatet behöver myndigheten en tydlig anvisning att remittera sina förslag till andra berörda myndigheter.

8.6.3 Sid 662-665

Skogsgödsling är negativt för kulturmiljöer, biologiskt kulturarv och rennärning

I förslaget presenteras den negativa påverkan som gödsling för med sig. Även att gödslingens positiva egenskaper är begränsade beskrivs. Trots detta förordar utredningen gödsling trots dess risker för skador på naturvärden, vatten, sociala värden, kulturvärden inklusive det biologiska kulturarvet samt för renskötseln. Att hänvisa till att man ska begränsa skador räcker inte. Riksantikvarieämbetet hänvisar till de i utredningen talande bevisföring att gödsling inte är förenligt med bevarandet av det biologiska kulturarvet, kulturlämningar eller med rennärningen och friluftslivet. Riksantikvarieämbetet önskar hänvisa till att enligt 2 kap. kulturmiljölagen är det förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Skador ska inte begränsas eller minimeras, de ska undvikas.

8.11 Sid 735

Förenkling av anläggandet av skogsbilvägar

Riksantikvarieämbetet avstyrker utredningens förslag när det gäller förenkla anläggandet av skogsbilvägar. Efter en dom år 2016 i Högsta Förvaltningsdomstolen (Mål nr 1975-14)⁵ räknas anläggande av skogsbilvägar som pågående markanvändning. Länsstyrelsen kan därför inte besluta om arkeologisk utredning enligt KML för att ta reda på om hittills ej kända fornlämningar berörs av det planerade vägbygget. Detta innebär en begränsning av möjligheten att undvika skador på kulturmiljön. Om det införs ytterligare förenklingar kan sannolikt risken för skador öka. Riksantikvarieämbetet anser att regelverket för anläggandet av skogsbilväg bör ses över för värnandet av kulturmiljöer.

Kapitel 12 Tydligare miljö kvalitetsmål

12.5.1 Sid 984

Natur- och kulturmiljövärde omfattar även det biologiska kulturarvet

Utredaren lämnar ett förslag att ändra preciseringen av miljömålet Levande skogar. dvs. lyfta bort begreppet natur i preciseringen *Bevarade natur- och kulturmiljövärden* till att endast behandla kulturmiljövärden, vilket kanske skulle öka preciseringsgraden.

Riksantikvarieämbetet håller med om att detta skulle sätta fokus på skogens kulturvärden och samtidigt öka möjligheten att uppfylla preciseringen. Problemet är dock att dessa två värden, natur och kultur, när det gäller det biologiska kulturarvet (natur som berättar om kultur)⁶ ofta är samma organism dvs. det är samma objekt som är ett kulturvärde som också är ett naturvärde. Riksantikvarieämbetet avstyrker dock förslaget då syftet med ändringen är att möjliggöra ett urval av kulturmiljövärden (se nedan).

12.7 Sid 995

Missvisande tolkning av de nationella kulturpolitiska målen

Under rubriken **Förslag** presenteras ett förslag på en ändring av preciseringen för miljömålet Levande skogar från "Natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns" till "Kulturmiljövärden i skogen värnas och en mångfald av kulturmiljöer bevaras, används och utvecklas".

Detta förtydligas även under avsnitt:

⁵ [Mål: 1975-14 - Högsta förvaltningsdomstolen](#)

⁶ [Det här är biologiskt kulturarv -Riksantikvarieämbetet](#)

12.7.9 Sid 1005

I nuvarande precisering ingår både natur- och kulturvärden. I utredningen föreslås att naturvärden tas bort, eftersom de täcks in i flera andra preciseringar för Levande skogar. Utredningens förslaget på en ny precisering är: *En mångfald av kulturmiljövärden i skogen bevaras, används och utvecklas.*

Riksantikvarieämbetet ställer sig delvis bakom detta vad gäller att naturvärden ingår i begreppet kulturvärden och vice versa och kanske uppnås en ökad precisering, se ovan avsnitt 12.5.1

Riksantikvarieämbetet bedömer dock att utredarens tolkning av de nationella kulturpolitiska målen – *ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas*, inte är helt korrekt. Varför myndigheten inte kan ställa sig bakom förslaget, vilket förklaras nedan.

På sidan 1005 framgår att *"Genom att göra denna anpassning till de politiska kulturmålen används samma terminologi. Det öppnar också upp för att en mångfald av kulturmiljövärden ska bevaras, inte att alla bevaras (Riksantikvarieämbetet understrykning). I områden med stora mängder kulturminnen såsom kolbottnar och odlingsrösen härstammande från 1850 eller senare, borde hänsynen till dessa kunna minskas"*.

Utredningens syn på de kulturpolitiska målen överensstämmer inte med propositionen *Kulturmiljöns mångfald* (2012/13:96) eller med Riksantikvarieämbetets styrdokument. Det handlar om att:

- **Bevara** kulturmiljöer för framtida generationer – skydda historiska platser, byggnader, landskap och traditioner.
- **Använda** kulturmiljöer aktivt – integrera dem i samhällsplanering, utbildning, turism och vardagsliv.
- **Utveckla** kulturmiljöer – anpassa och tolka dem i takt med samhällsförändringar, så att de förblir relevanta och levande.

Att genom avveckling ta bort eller ej bevara vissa typer av lämningar, för att de är för många är inte en lösning. Lösningen för skogsbruket finns redan i form av gällande lagstiftning och möjligheter till formellt skydd, frivillig avsättning eller genom utredningens förslag att bilda skogsmarksskyddsområden, underförutsättning att dessa även omfattar kulturmiljövärden.

Riksantikvarieämbetet vill vidare upplysa om att begreppet *mångfald* inte hänvisar till mängd i antal, utan i betydelsen stor variation. Som redovisats ovan uppfattar Riksantikvarieämbetet även utredarens tolkning av begreppen bevara, använda och utveckla som en för avgränsad och missvisande tolkning från utredarens sida. Därför bör begreppens grund förtydligas. Huvudmeningen är att en stor variation av kulturmiljöer ska bevaras. Att

använda och utveckla värdena ska alltså ske med försiktighet så att värdena består. Riksantikvarieämbetet föreslår i stället preciseringen för miljömålet Levande skogar med följande skrivning: ”Kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns”. Preciseringen att kulturmiljövärdena (där även det biologiska kulturarvet ingår) ska bevaras är huvudgrundsatsen.

Detta beslut har fattats av Överantikvarie Magnus Larsson efter föredragning av utredare Mattias Schönbeck. Även chefsjurist Linda Stridsberg, avdelningschef Marja-Leena Pilvesmaa och enhetscheferna Lotta Boss och Monica Juneheim har varit med vid den slutliga handläggningen.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:

li.smf@regeringskansliet.se

Kulturdepartementet